

गोदावरी खोऱ्यातील जलाशयांच्या एकात्मिक प्रवर्तनाकरिता विनियमन तयार करण्यासाठी अभ्यास गटाची नियुक्ती करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक - संकीर्ण-२०२३/प्र.क्र.१८६/२०२३/सिव्य (धोरण)

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक - २६ जुलै, २०२३

वाचा :- १) शासन निर्णय क्रमांक -२०१२/प्र.क्र.८९१/२०१२/सिव्य (धोरण) दि.२९ जानेवारी, २०१३
२) शासन निर्णय क्रमांक -२०१२/प्र.क्र.८९१/२०१२/सिव्य (धोरण) दि.७ मार्च, २०१३
३) शासन निर्णय क्रमांक -२०१२/प्र.क्र.८९१/२०१२/सिव्य (धोरण) दि.२७ मे, २०१३
४) शासन निर्णय क्रमांक -२०१२/प्र.क्र.८९१/२०१२/सिव्य (धोरण) दि.३० जुलै, २०१३

प्रस्तावना

सन २०१२ मध्ये पावसाच्या दुर्भिक्षामुळे जायकवाडी धरणात अत्यल्प पाणीसाठा झाल्याने जायकवाडी धरणाच्या उर्ध्व भागातील १) दारणा २) गंगापूर ३) निळवंडे-भंडारदरा ४) प्रवरा ५) मुळा या पाच उपखोऱ्यांतून पाणी सोडण्याबाबत मराठवाडा जनता विकास परिषद, औरंगाबाद यांनी मा. उच्च न्यायालय खंडपीठ, औरंगाबाद येथे जनहित याचिका क्र.१००/१२ दाखल केली होती.

या याचिकेसंदर्भात शासनाने सादर केलेल्या प्रतिज्ञापत्रानुसार, तसेच दिनांक १९.१२.२०१२ रोजी झालेल्या सुनावणी दरम्यानच्या आदेशात राज्यातील काही भागांमध्ये पाण्याचे दुर्भिक्ष असल्याची वस्तुस्थिती विचारात घेऊन सर्वसाधारणपणे समन्यायी पद्धतीने पाणी वाटप होण्याच्या दृष्टीकोणातून आवश्यक त्या उपाययोजना करण्याची निकड विषद केली. याबाबत राज्य शासनाने दिनांक १७.१२.२०१२ रोजी सादर केलेल्या प्रतिज्ञापत्रात महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम २००५ मधील कलम १२(६)(ग) मध्ये नमूद केल्यानुसार याचिका कर्त्यांनी मागणी केल्यानुसार, पाण्याचे समन्यायी वाटप करणे तांत्रिक दृष्ट्या व प्रत्यक्षरित्या कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही असे नमूद केले होते. तथापि, पावसाळ्याच्या कालावधीमध्ये खोरे, उप-खोरे निहाय धरणात साठणाऱ्या पाण्याचे संनियंत्रण व नियोजन करण्याची आवश्यकता असल्याचे नमूद केले. त्यानुसार जायकवाडी धरणाच्या उर्ध्व बाजूकडील धरणात साठणाऱ्या पाण्याचा योग्य प्रकारे वाटप होण्याच्या दृष्टीने खरीप हंगामातील पाण्याची निकड, बाष्पीभवन तसेच वहनव्यय इ. विचारात घेऊन मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करण्याच्या दृष्टीने संदर्भित शासन निर्णय क्र.१ द्वारे अभ्यासगट गठीत करण्यात आला होता. सदर समितीच्या दिनांक ०८.०८.२०१३ च्या अहवालामधील प्रकरण क्र. ४ मधील शिफारस क्र.२.३ (४) नुसार जायकवाडी धरणाच्या उर्ध्व बाजूकडील धरणात साठणाऱ्या पाण्याचा योग्य प्रकारे वाटप होण्याच्या दृष्टीने नवीन अभ्यास गट गठीत करण्याचे शासनाचे विचाराधीन होते.

शासन निर्णय

जायकवाडी धरणाच्या उर्ध्व बाजूकडील धरणात साठणाऱ्या पाण्याचा योग्य प्रकारे वाटप होण्याच्या दृष्टीने खरीप हंगामातील पाण्याची निकड, बाष्पीभवन, वहनव्यय इत्यादी तसेच पूर्वीच्या समितीच्या दिनांक ०८.०८.२०१३ च्या अहवालानुसार अंमलबजावणी करताना येणाऱ्या अडचणींचा व मधील कालावधीत नदी खोऱ्याच्या जल नियोजनात झालेले बदल विचारात घेऊन मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर खालीलप्रमाणे अभ्यासगट गठीत करण्यात येत आहे.

१	महासंचालक, संकल्पचित्र, प्रशिक्षण, जलविज्ञान, संशोधन व धरण सुरक्षा, नाशिक	अध्यक्ष
२	कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद	सदस्य
३	मुख्य अभियंता (विनिर्दिष्ट प्रकल्प), जलसंपदा विभाग, पुणे	सदस्य
४	मुख्य अभियंता, जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक	सदस्य
५	मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, जलसंपदा विभाग, नाशिक	सदस्य
६	मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद	सदस्य
७	अधीक्षक अभियंता, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद	सदस्य सचिव

सदरहू अभ्यासगटाची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहिल ----

- गोदावरी खोऱ्यातील जायकवाडी धरणाच्या उर्ध्व बाजूस खोरे/उप खोऱ्यातील सर्व जलाशयांचे एकात्मिक पध्दतीने पावसाळ्यात धरणे भरतांना जायकवाडी प्रकल्पात टंचाई परिस्थिती न उद्भवण्यासाठी प्रचलन करणे बाबतीत मार्गदर्शक विनियम तयार करणे.
- अशी यंत्रणा प्रभावीपणे राबविण्याच्या दृष्टीने कार्यपध्दती विकसित करणे.
- उपरोक्त विषयी तांत्रिक, आर्थिक व व्यवस्थापकीय बाबींसंदर्भात सुधारणा सूचविणे.
- सदरहू समिती आपला अहवाल दि.३१.०८.२०२३ पर्यंत सादर करेल.

अभ्यास गटाच्या सदस्यांनी आपला कार्यरत पदाचा कार्यभार सांभाळून उपरोक्त कार्यवाही पार पाडावी. याबाबत सदस्यांना कोणत्याही प्रकारचे मानधन दिले जाणार नाही. अभ्यास गटाचे कामकाज संपल्यानंतर हा अभ्यास गट आपोआप संपुष्टात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२३०७२७१२०७२५६७२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(प्रांजली टोंगसे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

अपर मुख्य सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
 सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई
 महासंचालक, संकल्पचित्र, प्रशिक्षण, जलविज्ञान, संशोधन व धरण सुरक्षा, नाशिक
 कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद
 मुख्य अभियंता (विनिर्दिष्ट प्रकल्प), जलसंपदा विभाग, पुणे
 मुख्य अभियंता, जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक
 मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, जलसंपदा विभाग, नाशिक
 मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद

मुख्य अभियंता (पा) व सह सचिव , जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
मुख्य अभियंता (जसं) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
उप सचिव (सिंव्य) जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
उप सचिव (जसं) जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
अधीक्षक अभियंता, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद
अधीक्षक अभियंता व प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, नाशिक
अधीक्षक अभियंता, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद
अवर सचिव (जलसंपत्ती/नियोजन), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
अवर सचिव (सिंव्य/धोरण), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सिंव्य (धोरण) संग्रहार्थ